

TER BESLUITVORMING

Aan: MPVO

Voortgezet Onderwijs

Van

Datum

28 augustus 2022

Referentie

33587455

Bijlagen

Peiling CO2-meters eindrapport

nota

CO2-meter peiling ResearchNed

Aanleiding

Op uw verzoek heeft ResearchNed een peiling gehouden op scholen omtrent de aanwezigheid van CO₂-meters in klaslokalen. Uit de peiling blijkt dat 40% van de respondenten (deels) geen CO₂-meter in ieder klaslokaal heeft hangen. In deze nota vindt u een beknopte samenvatting van dit onderzoek (14 juli jl.) en actiepunten om ervoor te zorgen dat alle klaslokalen in Nederland over een (werkende) CO₂-meter beschikken. In de bijlage vindt u het eindrapport van deze peiling, inclusief een lijst van de aanwezigheid van CO₂-meters op schoolniveau. Er wordt een besluit gevraagd over gerichte vervolg acties die voortvloeien uit het onderzoek.

*J=foos
Ik niet anders dan
nu door scholen met
verplichting*

(Toezegging)

Geadviseerd Besluit

1. Gaat u akkoord met het gericht sturen van brieven aan (medio september, week 37):
  - scholen die (deels) geen werkende CO₂-meter in ieder klaslokaal hebben m.u.v. de groep scholen die een goede reden heeft voor het niet hebben van een werkende CO₂-meter (zie: toelichting);
  - scholen die niet hebben gereageerd op de peiling?
2. Gaat u akkoord dat ambtelijk OCW in overleg treedt met de VNG met als doel gemeentes een rol geven in het stimuleren van scholen, die aangeven (deels) geen werkende CO₂-meters in iedere klas te hebben, deze aan te schaffen.
3. Gaat u akkoord met het uitzetten van een vervolg op de eerste peiling ter controle op CO₂-meters in iedere klas (medio november)? De middelen hiervoor zijn gereserveerd in het bestedingsplan PO 2022.

Hoeverd?

*iedereen die er nog niet 1 heeft
maar: ~~is~~ het is een peiling, dus
cokalle andere scholen dan
toeken?*

Toelichtingen

Op Besluit: we verplichten CO2 meter, op een of andere manier bereiden dit nu voor (waken etc.)

1.1 Toelichting rapport CO₂-meter peiling ResearchNed

ResearchNed heeft in opdracht van OCW een peiling onder alle scholen in het funderend onderwijs gedaan om te kijken hoe het gesteld is met de aanwezigheid van CO₂-meters in klaslokalen. Er is gekozen voor een snel, kwantitatief onderzoek.

- Uw wens was om de Tweede Kamer zo snel mogelijk te informeren. De uitkomst van het onderzoek zal daarom worden meegenomen in de Kamerbrief: voortgang ventilatie. U ontvangt het concept van deze brief

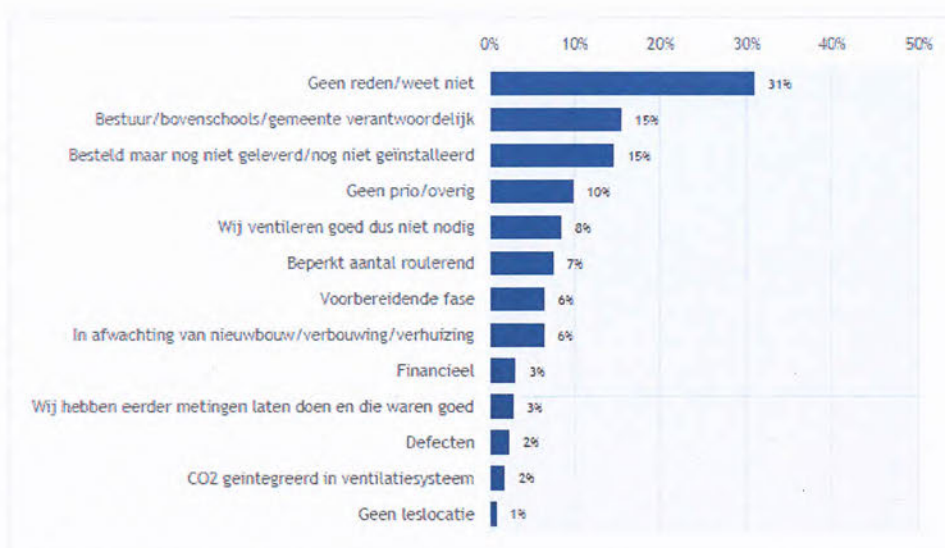
in de week van **5 september**, zodat deze brief begin september verstuurd kan worden.

- Er heeft een webenquête plaatsgevonden. Bij non-respons heeft een belteam de scholen gebeld voor een antwoord. Hierdoor is het uiteindelijke responspercentage op 73% uitgekomen.
- In totaal geeft 25% van de respondenten aan geen werkende CO₂-meter te hebben en 15% deels geen CO₂-meter te hebben. In totaal heeft 40% van de respondenten dus (deels) geen werkende CO₂-meters hangen in elk klas lokaal.

Soort	Ja	deels	Nee
BO	63%	13%	24%
SO	53%	14%	33%
VO	54%	21%	25%
Totaal gem.	60%	15%	25%

Tabel 1: resultaten van de van de peiling werkende CO₂-meters in iedere klas.

- 31% procent van de respondenten die aangeeft (deels) geen werkende CO₂-meters in ieder klaslokaal te hebben, geeft hier geen specifieke redenen voor. De overige redenen die worden aangedragen staan in de figuur hieronder.
- Een nuance die aangebracht moet worden is de groep respondenten die een goede reden heeft voor het niet hebben van een CO₂-meter in elk klaslokaal. Bijvoorbeeld: besteld, maar nog niet geleverd. (zie: figuur hieronder)
- Voorstel is om deze groep scholen geen gerichte brieven te sturen.

1.2 Toelichting bij beslispunten

1. Het sturen van gerichte brieven aan scholen benadrukt het belang rondom ventilatie in klaslokalen. Schoolleiders worden vanuit het ministerie van OCW voornamelijk via digitale nieuwsbrieven geïnformeerd. Deze nieuwsbrieven kunnen over het hoofd gezien worden. Een brief beland fysiek op het bureau van de schoolleider. Een gerichte (formele) brief benadrukt tevens de urgentie van de oproep van de minister om CO₂-meters voor iedere klas aan te schaffen. Met de herfst en winter in aantocht dienen alle scholen het belang van CO₂-meters in te zien. In de brief verwijst u nogmaals naar het geld dat beschikbaar is gesteld voor de aanschaf van de CO₂-meters en verzoekt u schoolleiders met klem hier gebruik van te maken.
2. Voorstel is medio november 2022 een tweede peiling uit te voeren bij scholen die niet hebben geantwoord in de eerste peiling en bij de scholen die (deels) geen werkende CO₂-meter hebben in ieder klaslokaal. Er wordt gekozen voor medio november om het effect van de gerichte brief (medio september) mee te kunnen nemen. Indien u akkoord gaat met een vervolg op de eerste peiling ter controle op CO₂-meters in iedere klas, wordt hiertoe 40.000 euro gereserveerd in het bestedingsplan PO.
3. Er wordt beoogd voor het eind van 2022 te starten met een kwalitatieve evaluatie van de CO₂-meters. Hierin wordt onder andere gekeken naar het juist gebruik van de meters en de effectiviteit van de meters in het verbeteren van de ventilatie. In deze evaluatie wordt ook de rol van de hulpteams ventilatie (Ruimte-OK) meegenomen. Deze evaluatie is reeds toegezegd in de Kamerbrief van 3 februari (Uitwerking aanpak verbetering ventilatie in scholen)

Overige Actiepunten CO₂-meter peiling

- In de nieuwsbrief van het ministerie gericht aan besturen in het PO/VO/SO, wordt het belang van CO₂-meters nogmaals onderstreept en de beschikbare hulp van Ruimte-OK nogmaals benadrukt. U verwijst hierin naar de praktijkvoorbeelden die Ruimte-Ok beschikbaar stelt op haar website. (www.ventilatiehulp.nl of www.ruimte-ok.nl/ventilatie). De nieuwsbrief wordt op 8 september verzonden.
- Nogmaals is met Ruimte-OK besproken dat zij bij elk schoolbezoek dat zij afleggen benadrukken dat de aanschaf van CO₂-meters wenselijk is.

Datum
28 augustus 2022

Onderwerpen voortgangsbrief ventilatie aan de Tweede Kamer¹

U ontvangt het concept van de voortgangsbrief in de week van **5 september**.

Naast de resultaten en de actiepunten betreffende de CO₂-meter peiling, komen in de voortgangsbrief ventilatie aan de Tweede Kamer de volgende onderwerpen aan bod:

- In de voortgangsbrief ventilatie wordt de Kamer op de hoogte gesteld van de voortgang van de maatwerkregeling ter bevordering van ventilatie op scholen.
- Daarbij wordt ingegaan op de rol van Ruimte-OK bij het optimaliseren van de ventilatieaanpak op scholen.
- Tevens wordt de Kamer geïnformeerd over de mogelijke rol van luchtreinigers bij het reduceren van de Coronabesmettingscijfers. De voortgangsbrief ventilatie legt uit hoe de Pilot Staphorst hier een bijdrage aan levert. Ook de hulpteams van Ruimte-Ok en hun handreiking over de inzet van luchtreinigers worden in de voortgangsbrief ventilatie toegelicht.

---

¹ In de voortgangsbrief ventilatie worden alle reeds openstaande moties en toezeggingen rondom huisvesting op scholen afgedaan: de motie van het lid Pouw-Verweij betreffende de pilot luchtreinigers in Staphorst; de motie van het lid Van Haga betreffende het verzamelen van *best-practices* rondom doeltreffend ventileren op scholen; de motie van het lid Hijink betreffende het verzoek tot het hebben CO₂-meters in iedere klas; de toezegging van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, rondom de financiering van de maatwerkregeling. Eén toezegging wordt niet afgedaan, namelijk: de evaluatie van de wet Buitenonderhoud.

TER ONDERTEKENING

Aan: MPVO

Primair Onderwijs

Van
[REDACTED]

Datum

05 september 2022

Referentie

33974500

Bijlagen

Voortgangsbrief Ventilatie

nota

Voortgangsbrief Ventilatie

Aanleiding

Bijgaand vindt u de voortgangsbrief aan de Tweede Kamer: voortgangsbrief ventilatie. Hierin wordt de Kamer geïnformeerd over de volgende onderwerpen: de voortgang aanpak ventilatie (Maatwerkregeling), uitkomsten en vervolgacties van de peiling CO₂-meters en de voortgang van de pilot Staphorst. Verder legt u uit hoe u de scholen nogmaals oproept om hun gebouwen winterklaar te maken. De voortgangsbrief ventilatie wordt in verband met toezeggingen vanuit het Eerste Kamerdebat infectiebestrijding van 5 juli jl., ook naar de Eerste Kamer verzonden.

Geadviseerd besluit

- Gaat u akkoord met de inhoud van de brief?
- Gaat u ermee akkoord de Inspectie van het Onderwijs te verzoeken bij de reguliere inspectiebezoeken er op toe te zien dat CO₂-meters aanwezig zijn. Dit zou kunnen in het kader van stimulerend toezicht (totdat de verplichting is opgenomen in het Bouwbesluit). NB De IvHO staat hier niet positief tegenover. In een uiterste geval zou u een aanwijzing kunnen overwegen als we er na overleg met de IvHO niet uitkomen.
- Gaat u akkoord met het opnemen van de plicht voor schoolbesturen om te zorgen voor een gezond binnenklimaat voor leerlingen. Dit zou geregeld kunnen worden door dit op te nemen in de sectorwetten.
- Gaat u akkoord met de start van een pilot met luchtreinigers, waarbij de aanschaf van luchtreinigers bij één partij plaats vindt. N.B. dit is vanwege de onderhandse gunning aan één partij wel een onrechtmatige inkoop.
- Gaat u akkoord met het versturen van deze voortgangsbrief naar de Eerste en Tweede Kamer.

Kernpunten

- De Maatwerkregeling Ventilatie is 18 juli gepubliceerd. Schoolbesturen kunnen een beroep doen op 60% subsidie om te zorgen voor goede ventilatie.
- Slechts 60% van de respondenten op de peiling CO₂-meters heeft in elke klas een CO₂-meter. Dat is te weinig en daarom werken we op uw verzoek uit dat CO₂-meters verplicht worden.
- Voor nieuwe schoolgebouwen verplicht het Bouwbesluit tot CO₂-meters in de klas. Dit geldt niet voor bestaande gebouwen. We zijn in gesprek met BZK om de eerstvolgende mogelijkheid aan te grijpen om in het Bouwbesluit de verplichting voor bestaande schoolgebouwen op te nemen.

- Scholen ontvangen een brief waarin zij met klem verzocht worden CO₂-meters in ieder klaslokaal op te hangen. De brieven aan scholen worden kort na verzending van deze Kamerbrief verzonden.
- Ook werken we de plicht voor schoolbesturen om te zorgen voor een gezond binnenklimaat voor leerlingen uit. Dit kan opgenomen worden in de sectorwetten. Voor onderwijspersoneel is dit reeds vastgelegd in Arbeidsomstandighedenwet- en regelgeving en de CAO.
- In Staphorst werkt een aantal scholen al geruime tijd met luchtreinigers. Om de effecten van het gebruik van luchtreinigers op het binnenklimaat in beeld te brengen gaan we onderzoek op deze scholen subsidiëren. Eerder was al € 150.000 toegezegd voor de pilot Staphorst. Het onderzoek wordt geleid door onderzoekers verbonden aan de TU Eindhoven en Universiteit Utrecht. Begin 2023 zijn de eerste resultaten van de pilot beschikbaar.
- Er is een handreiking voor het gebruik van luchtreinigers van Ruimte-OK.
- De communicatie rondom de ventilatieaanpak in scholen (winterklaar) loopt via verschillende kanalen (in september, kort na de verzending van de Kamerbrief)
  - Scholen worden via nieuwsbrieven van OCW en sociale media van OCW geïnformeerd over de verplichting tot het hebben van CO₂-meters;
  - Ook besteden we in de OCW nieuwsbrieven aandacht aan het op orde krijgen van de ventilatie op scholen. Ruimte-OK, de PO-Raad en de VO-raad besteden hier ook aandacht aan.
- Naast de aanpak van de ventilatie wordt gewerkt aan de aanpak van de verouderde voorraad schoolgebouwen.
- In de Kamerbrief wordt een aantal moties en toezeggingen afgedaan.

Verplichting CO₂-meters

- De uitkomsten van de peiling CO₂-meters in de klas worden in de brief gedeeld. 40% van de respondenten geeft aan (deels) geen CO₂-meters in iedere klas te hebben.
- De vervolgacties heeft u in een eerdere nota geaccordeerd (2 september jl.):
  - het verplicht stellen van de CO₂-meters in ieder klaslokaal.
  - Het sturen van een gerichte brief aan schoolleiders waarin zij worden opgeroepen werk te maken van de aanschaf van CO₂-meters en hun schoolgebouwen winterklaar te maken (medio september);
- De verplichting van CO₂-meters in de klas voor nieuwe basisschoollocaties is opgenomen in het Bouwbesluit. Door de verplichting voor alle bestaande schoolgebouwen ook op te nemen in het Bouwbesluit raakt regelgeving niet versnipperd. Het ministerie van BZK (VRO) regelt de inhoud van het Bouwbesluit en het besluit wordt periodiek bijgesteld. De eerstvolgende mogelijkheid voor een nieuwe wijziging is 1 juli 2023.
- Inspectiediensten voeren hun werkzaamheden uit aan de hand van vastgestelde wet- en regelgeving. Zolang de verplichting voor het hebben van CO₂-meters niet wettelijk is vastgesteld, kunnen inspectiediensten hier geen

controleerend toezicht op houden. Wel kunt u de Inspectie van het Onderwijs verzoeken hier in stimulerende zin scholen op te attenderen. Indien de inspectie hier niet bereid toe is, vergt dit mogelijk een aanwijzing. Mocht dit aan de orde zijn dan ontvangt u hierover een separate nota.

- De PO-Raad en de VO-raad staan terughoudend tegenover het verplicht stellen van CO₂-meters in ieder klaslokaal. De sectorraden wijzen op het belang van effectieve ventilatie en de noodzaak van voldoende middelen voor de ventilatieproblematiek in schoolgebouwen.
- De Arbeidsomstandighedenwet verplicht werkgevers om te zorgen voor de veiligheid en de gezondheid van werknemers. Via de CAO geldt voor werkgevers de verplichting zorg te dragen voor goede arbeidsomstandigheden en aandacht te schenken aan de gezondheid, de veiligheid en het welzijn van de werknemers. Onderdeel hiervan is het zorg dragen voor een schone lucht. In de sectorwetten kan opgenomen worden dat schoolbesturen ook zorg dragen voor een gezond binnenklimaat voor leerlingen. De wettelijke regeling voor een gezond binnenklimaat kan mee in het lopende wetsvoorstel Huisvesting.
- Wij hebben samen met de raden gesproken met Binnenklimaat NL (branchevereniging voor onder andere ventilatie). Er is gezamenlijk geconcludeerd dat het goed is om aandacht te vragen voor goede CO₂-meters en betrouwbare leveranciers. Daarom wordt in de brief gemeld dat Binnenklimaat NL werkt aan een gevalideerd keurmerk.
- In de brief kan conform eerder verzoek de volgende passage worden opgenomen:
"Daarom heb ik overwogen de financiële middelen voor CO₂-meters uit de bekostiging te halen. Het is namelijk de bedoeling dat de financiële middelen voor de CO₂-meters gebruikt worden. Er zijn echter ook scholen die de CO₂-meters wél hebben aangeschaft. Ik wil deze scholen niet ontmoedigen in hun ventilatieaanpak."

Pilot Staphorst i.h.k.v. luchtreinigers in de klas

- Omdat scholen in de zomer dicht waren en omdat de onderzoekers in de zomer niet bereikbaar waren, lag de voortgang van de pilot Staphorst stil. Per 1 september zijn alle betrokken partijen weer actief bezig om de pilot op te starten.
- Het ministerie van OCW draagt bij aan onderzoek naar de effectiviteit van luchtreinigers in de klas. Het ministerie van OCW heeft reeds € 150.000 beschikbaar gesteld voor de Pilot Staphorst (motie lid Pouw-Verweij) over effectiviteit van luchtreinigers in klaslokalen.
- Daarnaast wordt € 40.000 ingezet voor effectonderzoek en € 375.000 voor de aanschaf van 250 luchtreinigers om de pilot te verbreden. De luchtreinigersleverancier kan deze tegen de kostprijs (€ 1.500,00 excl. BTW per stuk) leveren.

- Omdat er bij de aanschaf van luchtreinigers sprake is van het afnemen bij één partij is de verwachting dat de uitgaven als onrechtmatig moeten worden bestempeld.
- De totale kosten van de pilot bedraagt daarmee 2022 € 565.000 en worden gedekt op het bestedingsplan van artikel 1 primair onderwijs.
- Er wordt met deze extra middelen aangehaakt bij een initiatief van de universiteiten Eindhoven en Utrecht, namelijk;
  - project CLAIRE rond luchtreinigers. Dit project wordt gefinancierd vanuit de Topsector Life Sciences & Health (subsidie voor innovaties vanuit de RVO gevuld met publiek/privaat geld o.a. vanuit EZK). Bij Project CLAIRE wordt ook de effectiviteit en veiligheid van de apparaten in klaslokalen meegenomen. Met Project CLAIRE wordt gewerkt met één type luchtreiniger. De pilot Staphorst is hier dus aanvullend op. De onderzoeksresultaten worden over 3 jaar verwacht.
  - Project MIST, gefinancierd door de NWO. Luchtreiniging maakt hier een klein onderdeel van uit. De onderzoeksresultaten worden over 4 jaar verwacht.
- De pilot in Staphorst is aanvullend op bovenstaande onderzoeken, omdat o.a. in de pilot speekselteksten afgenomen zullen worden. Dit is bij de andere onderzoeken niet het geval.
- **lopende onderhandelingen**
[Redacted text]

Toelichting luchtreinigers

VWS en het RIVM zijn vanwege onderstaande aspecten terughoudend ten aanzien van luchtreiniging.

- Luchtreiniging is volgens RIVM een techniek die (nog) niet wetenschappelijk bewezen effectief is voor het reduceren van coronabesmettingen in de klas.
- Luchtreinigers in de klas zijn geen vervanging voor de ventilatie-eisen zoals opgenomen in het Bouwbesluit.
- Het RIVM is daarnaast terughoudend met het adviseren van luchtreinigers vanwege aspecten zoals het vraagstuk wie verantwoordelijk is voor het onderhoud van en het toezicht op de (mobiele) reinigers.
- Het ministerie van VWS is terughoudend met het adviseren van luchtreinigers vanwege het gebrek aan kennis rondom de rol van luchtreinigers in het tegengaan van coronabesmettingen.
- Zowel het RIVM als VWS wijzen op het belang van het betrekken van de METC (medische ethische toetsingscommissie) bij de uitvoer van een eventuele pilot omdat bekeken moet worden of de luchtreinigers geen schadelijke stoffen uitstoten. Het onderzoeksteam is zich bewust van het belang van de METC, ook voor het verlenen van toestemming door ouders voor de afname van speekseltesten bij kinderen.

Rol van Ruimte-OK

- Ruimte-OK geeft antwoord op eerstelijns hulpvragen op het gebied van luchtreinigers. Ruimte-OK heeft een adviserende rol. De verantwoordelijkheid voor het specifieke onderhoud en installatie van de luchtreinigers ligt niet bij Ruimte-OK. Ook heeft Ruimte-OK niet de rol van toezichthouder op het gebied van luchtreinigers in de klas.
- Na het commissiedebat op 6 oktober gaat ambtelijk OCW in gesprek met Ruimte-OK over wat er nodig is om, bij een mogelijke stijging in aanvragen van dagbezoeken, de capaciteit uit te breiden, zodat een mogelijke stijging in aanvragen geen problemen oplevert.

Moties en toezeggingen

Met de getroffen maatregelen wordt invulling gegeven aan de volgende moties en toezeggingen:

- De motie van het lid Pouw-Verweij betreffende de pilot naar luchtreinigers in Staphorst¹. Ik geef invulling aan deze motie door de genoemde pilot namens het kabinet te ondersteunen.
- De motie van het lid Van Haga betreffende het verzamelen van *best-practices* rondom doeltreffend ventileren op scholen.² Er wordt al uitvoering gegeven aan het verzamelen van goede voorbeelden; en daarmee aan deze motie. De hulpteams ventilatie komen dagelijks op scholen komen en delen de goede voorbeelden die ze tegenkomen op www.ventilatiehulp.nl.
- De motie van het lid Hijink betreffende het verzoek tot het hebben van CO₂-meters in iedere klas.³ Hier wordt invulling aan gegeven door CO₂-meters voor scholen verplicht te stellen. Daarnaast zijn er al middelen beschikbaar gesteld voor de aanschaf van CO₂-meters in ieder klaslokaal (via lumpsum).
- De toezegging van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan het lid Westerveld in het Tweede Kamerdebat van 16 juni jl., over de aanpak van de ventilatieproblematiek bij de verouderde voorraad schoolgebouwen, wordt afgedaan in deze brief. Er wordt in samenwerking met de PO-Raad, de VO-raad en de VNG gewerkt aan een plan over de programmatische aanpak van verouderde schoolgebouwen.
- In het Eerste Kamerdebat van 5 juli jl. over infectiebestrijding⁴ heeft de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport toegezegd bij u na te vragen of het op orde brengen van de ventilatie kan worden gehaald met

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 25 295, nr. 1687

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 25 295, nr. 1898

³ Deze 60% is gebaseerd op het gemiddelde percentage subsidie dat de groep schoolbesturen nodig heeft voor een ventilatie-interventie, die dit niet (deels) uit het eigen vermogen kunnen financieren. Voor het bepalen van deze 60% is een analyse gedaan naar de signaleringswaarde voor het bovenmatig eigen vermogen van schoolbesturen. Er is gekeken naar het absolute vermogen van schoolbesturen boven 80% van hun signaleringswaarde. De groep schoolbesturen wier eigen vermogen boven 80% van deze signaleringswaarde niet afdoende is om de gemiddelde kosten voor een ventilatie-interventie (zoals blijkt uit begrotingen die zijn ingediend voor de SUVIS-regeling) deels of volledig te betalen, heeft gemiddeld 60% rijksbijdrage nodig om de gemiddelde kosten van een ventilatie-interventie wél volledig te kunnen financieren.

⁴ Eerste Kamer, vergaderjaar 2021-2022, nr. 36

Datum
5 september 2022

de 60%-rijksbijdrage die de maatwerkregeling ventilatie biedt. Het vangnet is bedoeld voor wanneer cofinanciering een te hoge drempel is en het gebouw tot de meest urgente gevallen behoort. Het Rijk financiert dan 60%. Dit is het gemiddelde percentage rijksbijdrage dat de groep scholen nodig heeft die de ventilatie interventie niet (deels) zelf kan betalen. Ondanks het vangnet zal er een groep scholen blijven bestaan die de overige 40% niet uit het eigen vermogen kan financieren. Echter is de ventilatie een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het Rijk, de gemeenten en schoolbesturen. Het gesprek over het financieren van de overige 40% zal in deze gevallen dus plaats moeten vinden tussen gemeenten en schoolbesturen. Het gesprek over de financiering van de ventilatie-interventies kan onderdeel zijn van het gesprek rond het IHP.

- Tevens wordt met deze brief de toezegging uit het debat infectiebestrijding van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan het lid Van Hattum afgedaan. De Eerste Kamer wordt aan de hand van deze kamerbrief geïnformeerd over de onderzoeksresultaten van de CO₂-meter peiling.

TER BESLUITVORMING

Aan: MPVO

Primair Onderwijs

Van

Datum

16 september 2022

Referentie

Bijlagen

Bijgestelde conceptbrief
voortgang ventilatie

nota

Terugkoppeling n.a.v. opmerkingen kamerbrief Voortgang
Ventilatie (versie 16-09)

Aanleiding

U heeft vrijdag 16 september een aantal vragen gesteld bij de conceptbrief Voortgang Ventilatie. Ook heeft u verzocht de conceptbrief aan te passen. In deze nota vindt u een reactie op de door u gestelde vragen. Ook treft u een bijgestelde conceptbrief aan als bijlage bij deze nota.

Geadviseerd besluit

- Bent u akkoord met de aangepaste Kamerbrief?
- Gaat u ermee akkoord dat de actie winterklaar als volgt wordt uitgebreid:
  - o u vraagt (bijv via intranet) aan alle OCW-collega's, die kinderen hebben in de leeftijd van het basisonderwijs en voortgezet onderwijs, om te checken op de school van hun kinderen of er CO₂-meters hangen?
  - o We vragen alle DGPV-ers die deelnemen aan de dag van de leraar (5 oktober) te checken of er CO₂-meters hangen in de klassen van de school waar ze komen.
  - o lopende onderhandelingen
  - o De afdeling COM maakt een informatieve video waarin u toelichting geeft over een CO₂-meter?
  - o We vragen aan de leraar-ambtenaren om hun netwerk in te zetten om het gebruik van CO₂-meters bij veel leraren onder de aandacht te brengen.

Toelichting n.a.v. opmerkingen conceptbrief Voortgang Ventilatie 16-09

Uit de brief: "winterklaar"

U geeft aan de actie winterklaar nog niet scherp gedefinieerd te vinden. Hieronder leest u op welke manier we uw ideeën uitwerken:

- voor het opbellen van scholen moeten we een callcenter inzetten, dit idee werken we momenteel uit. De huidige inschatting is dat het opbellen van scholen ruim 100k zal kosten. U ontvangt de nadere uitwerking over drie weken in een aparte nota;

- we zijn met de inspectie in gesprek over wat de inspectie kan betekenen bij de controle (stimulerend) op CO₂-meters. Deze week staat er een overleg op de agenda (art 15. Overleg) waar dit onderwerp tussen u en de Inspecteur-Generaal besproken wordt. Ons advies is de IvhO te vragen om bij ieder schoolbezoek te checken of er CO₂-meters in de klassen hangen;
- U opperde de VNG te vragen of zij de wethouders die onderwijs en huisvesting in hun portefeuille hebben informeren over het belang van CO₂-meters en het beschikbare geld. Dit gaan we doen. Op ambtelijk niveau bestaat daar bij de VNG overigens weerstand tegen.
- lopende onderhandelingen
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- Collectieve inkoop verkennen de raden op dit moment met Binnenklimaat NL (branchevereniging voor o.a. ventilatie en CO₂-meters). Voor het Rijk is dit een lastige route i.v.m. marktverstoring en aanbestedingsregels. Met Binnenklimaat NL is wel al afgesproken dat ze werken aan een keurmerk en een lijst met betrouwbare partijen zodat scholen zeker kunnen weten dat ze goede CO₂-meters aan schaffen.
- U suggereerde verrassingsbezoeken op scholen uit te voeren. Op de dag van de leraar (5 oktober) gaan vele collega's van DGPV mee lopen met een leraar. We vragen hen allemaal te checken of er CO₂-meters hangen op de scholen waar ze komen. Vervolgens geven de ambtenaren bij het team huisvesting aan bij welke school er wel/niet een CO₂-meter hangt.
lopende onderhandelingen
[redacted]
[redacted]

Andere opties:

- We vragen (bijv via intranet) aan alle OCW-collega's, die kinderen hebben in de leeftijd van het basisonderwijs en voortgezet onderwijs, om te kijken op de school van hun kinderen of er CO₂-meters hangen.
- lopende onderhandelingen
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- De afdeling COM maakt een informatieve video waarin u toelichting geeft over een CO₂-meter. Mogelijk kunnen we ook beelden van een eerder werkbezoek benutten toen u een CO₂-meter ging uitdelen op een school. U legt uit waarom deze belangrijk is, waar scholen hulp kunnen vinden voor een juiste aanschaf (ventilatiehulp.nl) en dat er geld beschikbaar is

voor de aanschaf ervan. Indien u op werkbezoek gaat kan deze video eenvoudig opgenomen worden als er een team van communicatie met u meegaat.

- We vragen de leraar-ambtenaren om hun netwerk in te zetten om het zo bij veel leraren onder de aandacht te brengen.

Uit de brief:

“Middels online communicatie waaronder de websites en digitale nieuwsbrieven van het ministerie van OCW, de PO-Raad, de VO-raad, Ruimte-OK en de VNG zijn scholen hiervan op de hoogte gesteld. Met deze regeling ondersteun ik scholen financieel bij de meest urgente ventilatieproblematiek.”

Naar aanleiding van bovenstaande passage geeft aan eerder te zijn geïnformeerd over dat Ruimte-OK met te weinig mensen kampt en u heeft gevraagd naar opschaalopties. Ook geeft u aan dat u eerder heeft gevraagd om in het nieuwe jaar een nieuwe aanbesteding op te zetten, om het dit keer wel rechtmatig te doen. In dit kader stelt u de volgende twee vragen bij de passage over openstelling van de Maatwerkregeling ventilatie in scholen.

1. U vraagt of er in de brief ook nog iets gezegd moet worden over de krapte in de markt en impact op het aantal bezoeken.
2. U vraagt of de nieuwe aanbesteding op tijd gestart en afgerond kan worden.

Context: Het klopt dat eerder is aangegeven dat Ruimte-OK gezien de arbeidsmarkt moeite had met het vinden van het juiste personeel. Ruimte-OK heeft inmiddels enorm ingezet op werving van geschikt personeel, en dit ook gevonden. Zij kunnen daarmee voldoen aan 1000 dagbezoeken (totaal in de periode van 3 feb 2022) tot het eind van 2022. Die 1000 dagbezoeken zijn nog conform de huidige schatting van wat nodig is aan capaciteit over 2022. Kortom; er is niet langer een capaciteitsprobleem. De ‘achterstand’ van het voorjaar (als gevolg van dat Ruimte-OK vanuit het niets moest opschalen en de benodigde experts moeilijk direct gevonden konden worden en/ of niet direct beschikbaar waren), wordt momenteel ingelopen.

In theorie zou zich een piekbelasting van het aantal aanvragen kunnen voordoen, in relatie met bijv. een Coronagolf. In dit geval worden nog steeds 1000 aanvragen in totaal verwacht, maar is het urgent die grotendeels tegelijkertijd uit te voeren. Als uw wens is daarop te anticiperen, dan kunt u ervoor kiezen extra personeel te laten aannemen door Ruimte-OK. Om die direct te kunnen inzetten bij piekbelasting moeten zij reeds onder contract staan, en uitbetaald worden, ook als de piekbelasting zich niet voordoet. Dit is niet doelmatig, maar u dekt hier wel het risico op piekbelasting mee af. Indien u hiervoor wenst te kiezen, zal u een beslisnota hierover worden nagezonden met de meerkosten. Het huidige contract met Ruimte-OK omvat €2,2 mln. euro. Met het inhuren van extra personeel door Ruimte-OK in 2022, blijft u binnen de reeds gecommuniceerde onrechtmatigheid van €2,7 mln. voor de hulpteams ventilatie van Ruimte-OK.

Datum
16 september 2022

Antwoord vraag 1: Gezien bovenstaande, kan worden ingevoegd in de brief dat we voor 2022 een vraag naar 1000 dagbezoeken verwachten. Ruimte-OK heeft in de opschalingsfase in het voorjaar 350 dagbezoeken kunnen uitvoeren. In het najaar is er genoeg capaciteit om aan de resterende verwachte vraag te voldoen. Met de huidige vraag (721 aanvragen waarvan 350 uitgevoerd) liggen de aanvragen in de lijn der verwachting.

Antwoord vraag 2: Het huidige contract met Ruimte-OK loopt tot en met juli 2023. De maatwerkregeling ventilatie loopt tot en met 31 maart 2023. Omdat de dagbezoeken verplicht zijn voor de vangnetsubsidie in deze regeling, is het contract met Ruimte-OK verlengd, zodat de benodigde uitvoer van de dagbezoeken geborgd is. De omvang van het contract (2,2 mln.) is niet veranderd, omdat Ruimte-OK in de aanvullende periode geen meerkosten verwacht. Omdat het contract dus nog doorloopt, er geen capaciteitsproblemen meer zijn, en de omvang van de benodigde middelen (en daarmee de onrechtmatigheid) niet stijgt, is er nu geen noodzaak om een nieuwe aanbesteding te starten. We starten de nieuwe aanbesteding voor de periode ná juli 2023 tijdig, zodat er ook na juli 2023 voldoende capaciteit beschikbaar is.

Uit de brief:

“De hulpteams van Ruimte-OK hebben inmiddels al 393 scholen bezocht en van advies voorzien na een dagbezoek op locatie.”

U geeft aan te willen weten wat de uitkomst en de opvolging is van de dagbezoeken. Ruimte-OK houdt in periodieke verslagen bij welke hulp zij hebben geboden aan de scholen. De hulp is uiteenlopend. Dit kan zijn advies over bestaande ventilatiemiddelen, waardoor de ventilatie in de school geoptimaliseerd wordt. Het kan ook zijn dat Ruimte-OK de school adviseert deelname aan de maatwerkregeling (samen met de gemeente) te onderzoeken. Op 8 juli jl. rapporteerde Ruimte-OK dat ruim de helft van de scholen geholpen was met eerstelijnsmaatregelen. Ruim 30 % van de bezochte scholen werd geadviseerd deelname aan de maatwerkregeling te onderzoeken.

Zoals hieronder toegevoegd aan de kamerbrief:

“De uitkomsten van de dagbezoeken variëren. Enerzijds zijn er scholen die van de hulpteams laagdrempelige instructies krijgen die leiden tot een optimalisatie van de ventilatie. Anderzijds zijn er scholen waaraan wordt geadviseerd om deelname aan de Maatwerkregeling te onderzoeken. Alle scholen die een bezoek hebben gehad van de hulpteams geven aan dat ze op basis van het advies verder kunnen met hun ventilatieaanpak. Tot nu toe is ruim de helft van scholen geholpen met eerstelijnsmaatregelen en ruim 30 % van de bezochte scholen werd geadviseerd deelname aan de Maatwerkregeling te onderzoeken.”

Uit de brief:

Er zijn daarbij 2.922 handreikingen en kennisdocumenten gedownload. De helpdesk is in die periode 499 keer geraadpleegd.

U geeft aan te willen laten zien dat de scholen die urgente problemen hebben met hun ventilatie, inmiddels aanspraak hebben gemaakt op de SUViS-regeling of de Maatwerkregeling. U wil graag aangeven dat het gros van de scholen die urgent hulp nodig had, inmiddels hulp zoeken.

- Ruimte-OK heeft vastgesteld dat bij de aanvang van de SUViS-regeling 27% (27% van 9331 schoolgebouwen) van de schoolgebouwen urgent hulp nodig heeft. Bij aanvang van de Maatwerkregeling was hier nog 16% van over.
- Het is de vraag in hoeverre het percentage schoolgebouwen dat urgent hulp nodig heeft 16% dezelfde scholen zijn als die de hulp van Ruimte-OK inschakelen (dagbezoek aanvragen, document downloaden, helpdesk, etc). We kunnen dus niet vaststellen dat de scholen die urgent hulp nodig hebben allemaal geholpen zijn door de informatie en hulp van Ruimte-OK

Bovenstaande is niet toegevoegd aan de brief.

Uit de brief: "warmtestapeling"

U geeft aan in 1 zin te willen lezen wat warmtestapeling is. Warmtestapeling betekent dat de warmte die het gebouw inkomt, of ontstaat, niet goed afgevoerd kan worden.

De volgende zin is toegevoegd aan de kamerbrief:
"Dit betekent dat de warmte die het gebouw in komt niet goed afgevoerd kan worden."

Uit de brief: "Maatwerkregeling"

Uw vraag is of de animo voor de maatwerkregeling toegevoegd kan worden aan de kamerbrief.

De scholen konden per 22 augustus een meting aanvragen. Deze meting is nodig voor de vangnet regeling. De aantallen zijn inmiddels als volgt:

- Ruimte-OK: 42 metingen in uitvoering voor het vangnet. Deze meting is een voorwaarde voor de aanvraag voor het vangnet bij DUS-I (meting duurt 2 weken);
- Inmiddels 5 urgentieverklaringen verstrekt door Ruimte OK;
- 10 aanvragen binnen voor basis regeling, waarvoor geen urgentieverklaring nodig is.

De aantallen zijn verwerkt in de kamerbrief met de volgende zin:

"Nu de zomervakantie ten einde is, verwacht ik een toename van het aantal aanvragen. Inmiddels zijn er 10 aanvragen binnen voor de basisregeling. Daarnaast lopen er al 42 metingen. De tweeweekse metingen zijn noodzakelijk

voor de aanvraag van de vangnetregeling en worden uitgevoerd door Ruimte-OK. Tot slot heeft Ruimte-OK 5 urgentieverklaringen verstrekt. Aanvragen voor de Maatwerkregeling kunnen worden ingediend via de website van de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I). De subsidie is aan te vragen via: www.dus-i.nl/subsidies/ventilatie-op-scholen. Hulp bij de aanvraag van de Maatwerkregeling is te vinden via www.ventilatiehulp.nl Ook biedt Ruimte-OK scholen hulp en advies bij de aanvraag voor de regeling tijdens de dagbezoeken."

Uit de brief: 73 % van de scholen.

U vraagt in hoeverre het percentage van 73% respons klopt.

het aantal respondenten is 73% procent van de scholen. En het percentage uit de kamerbrief klopt dus. Dat zijn in totaal 6.331 scholen. De percentages in de kamerbrief zijn veranderd in aantallen met de volgende zin:

"Alle scholen in het land zijn benaderd voor dit onderzoek en dit leverde een respons van 6.331 scholen op."

Uit de brief: aanmelden deelnemende scholen

U wil graag duidelijkheid voor scholen rondom de aanmelding voor de pilot.

- In samenspraak met Ruimte-OK is afgesproken dat zij op hun website een 'button' plaatsen voor aanmelding. Ruimte-OK kan dit binnen 2 dagen op de site plaatsen. Dit gaan we dus regelen. De site is: www.ventilatiehulp.nl
- Ook staat Ruimte-OK positief tegenover het plaatsen van informatie over pilot. Bijvoorbeeld: de voorwaarden om mee te doen, het doel van de pilot, etc. Uiteindelijk zijn het de onderzoekers die beslissen welke scholen wel/niet geschikt zijn om mee te doen.

Bovenstaande is als volgt opgenomen in de kamerbrief:

"Ik ondersteun een zo breed mogelijk onderzoek. De scholen die geïnteresseerd zijn in deelname aan de pilot kunnen zich aanmelden via de website: www.ventilatiehulp.nl. Hier worden ook de voorwaarden vermeld waaraan deelnemende scholen moeten voldoen. Ik nodig scholen en/of schoolbesturen uit na te denken over een eventuele deelname.'

Uit de brief: "Luchtreinigers"

U geeft aan dat u er vanuit ging dat wij als OCW ook aansluiting zouden zoeken bij de pakweg 50 NL scholen die Blocken in z'n (andere?) onderzoek heeft zitten. Dat was eerder ook uw wens, dat we op een of andere manier aansluiting zoeken en in deze brief kunnen zetten: '...we hebben daarom aansluiting gezocht bij en hulp geboden aan de lopende onderzoeken bij scholen. Daarnaast breiden we de

onderzoeken uit, zowel met de pilot Staphorst als ook met 20 extra scholen'. Dit kunnen we alleen zeggen als we daadwerkelijk aansluiting vinden bij die onderzoeken. Maar dat vind ik wel belangrijk.

Antwoord: Er lopen momenteel in Nederland minstens twee andere projecten waarin luchtreiniging een rol speelt en waar de TU Eindhoven bij betrokken is. Die twee projecten lopen echter over veel langere termijn (respectievelijk 3 en 4 jaar). De TU Eindhoven wil graag een aanvulling op de bestaande onderzoeken. OCW heeft sneller resultaten nodig om sneller conclusies te kunnen trekken. Daarvoor zijn snelle en nauwkeurige resultaten nodig (beschikbaar in eerste tranche eind december 2022 - begin januari 2023, in tweede tranche mei 2023).

Het onderzoek in Staphorst met uitbreiding naar andere scholen is uniek en heeft geen overlap met de andere twee projecten, maar is wel aanvullend. Daarnaast is het zo dat dezelfde hoogleraar betrokken is bij beide onderzoeken:

1. Staphorst zal de eerste gemeente zijn waar in het kader van een grondig onderzoeksproject **alle** basisscholen worden betrokken.
2. In tegenstelling tot sommige andere projecten worden in Staphorst – door de grote schaal – in de vele scholen ook in het bijzonder de belangrijke parameters reinigingsfrequentie (capaciteit) en locatie van de luchtreinigers in het lokaal getest.
3. Om te werken met speekseltesten wordt het project uitgebreid naar een groot aantal scholen in Amsterdam. Dit soort testen is een belangrijk virologisch/epidemiologisch deel van het project, dat ook niet in andere projecten ondergebracht is.
4. Bij het onderzoek hoort ook een kosten-baten-analyse rekening houdend met de grote energiebesparing door basisventilatie + aanvullende luchtreiniging ipv enkel ventilatie, inclusief terugverdiend tijd en kosten per leerling per jaar. Dit doen we voor al de betrokken scholen in Staphorst en Amsterdam.

OCW steunt dus de pilot in Staphorst, dat zoals de TU Eindhoven wenst aanvullend is op de al lopende onderzoeken, maar OCW sluit niet aan bij de lopende onderzoeken en ondersteunt die ook niet. Belangrijkste argument daarvoor is dat de looptijd 3 a 4 jaar is terwijl we beogen op korte termijn resultaten te genereren om scholen daarna ook handvatten te kunnen geven over de inzet van luchtreiniging.

Antwoorden naar
jouw opmerkingen

Ituur en

TER BESLUITVORMING
Aan: MPVO

Primair Onderwijs
Van
5.1.2.e

Datum
16 september 2022

Referentie
34045374

Bijlagen
Bijgestelde conceptbrief
voortgang ventilatie

nota

Terugkoppeling n.a.v. opmerkingen kamerbrief Voortgang Ventilatie (versie 16-09)

Ik heb brief niet gelezen, o.b.v. nota nog veel punten eerst graag brief door op aanpassen en mij vandaag nieuwe brief laten lezen.

Aanleiding

U heeft vrijdag 16 september een aantal vragen gesteld bij de conceptbrief Voortgang Ventilatie. Ook heeft u verzocht de conceptbrief aan te passen. In de bijlage bij deze nota vindt u een reactie op de door u gestelde vragen. Ook treft u een bijgestelde conceptbrief aan bij deze nota ter ondertekening. Planning is de brief vrijdag naar de TK te verzenden.

Maar maandag, dus niet haast!

Wil niet vrijdag, graag eerst overicht + content van de flankerende communicatie rond winterklaar-actie?

Geadviseerd besluit

- Bent u akkoord met de aangepaste Kamerbrief?
- Gaat u ermee akkoord dat de actie winterklaar als volgt wordt uitgebreid:
  - u vraagt (bijv via intranet) aan alle OCW-collega's, die kinderen hebben in de leeftijd van het basisonderwijs en voortgezet onderwijs, om te checken op de school van hun kinderen of er CO₂-meters hangen?
  - We vragen alle DGPV-ers die deelnemen aan de dag van de leraar (5 oktober) te checken of er CO₂-meters hangen in de klassen van de school waar ze komen.
  - We vragen het LAKS om scholen aan te sporen CO₂-meters aan te schaffen? *Hoe?*
  - De afdeling COM maakt een informatieve video waarin u toelichting geeft over een CO₂-meter?
  - We vragen aan de leraar-ambtenaren om hun netwerk in te zetten om het gebruik van CO₂-meters bij veel leraren onder de aandacht te brengen. *kan*

Neem dit B met wat-ite bedoel met winterklaar-actie.

Dat is op zichzelf niet geregeld, wat is die distributie strategie?

Bijlage: toelichting op eerdere vragen

Toelichting n.a.v. opmerkingen conceptbrief Voortgang Ventilatie 16-09

Uit de brief: "winterklaar"

U geeft aan de actie winterklaar nog niet scherp gedefinieerd te vinden. Hieronder leest u op welke manier we uw ideeën uitwerken:

(Deel van) onderstaande
vrij acties opnemen
in de kamerbrief!
mysterium!

Datum
16 september 2022

voor het opbellen van scholen moeten we een callcenter inzetten, dit idee werken we momenteel uit. De huidige inschatting is dat het opbellen van scholen ruim 100k zal kosten. U ontvangt de nadere uitwerking over drie weken in een aparte nota;

we zijn met de inspectie in gesprek over wat de inspectie kan betekenen bij de controle (stimulerend) op CO₂-meters. Deze week staat er een overleg op de agenda (art 15. Overleg) waar dit onderwerp tussen u en de Inspecteur-Generaal besproken wordt. Ons advies is de IvHO te vragen om bij ieder schoolbezoek te checken of er CO₂-meters in de klassen hangen;

U opperde de VNG te vragen of zij de wethouders die onderwijs en huisvesting in hun portefeuille hebben informeren over het belang van CO₂-meters en het beschikbare geld. Dit gaan we doen. Op ambtelijk niveau bestaat daar bij de VNG overigens weerstand tegen.

U stelde voor zelf, via Ruimte OK, met een busje met CO₂-meters rond te rijden (via collectieve inkoop, o.i.d.) of via Ruimte-OK aan te bieden, zodat een school zo laag mogelijke drempel tot aanschaf ervaart.

Het advies is om hier niet op in te zetten. Het gaat ten koste van de capaciteit die Ruimte-OK vooral moet inzetten op het oplossen van ventilatieproblemen op scholen. En wanneer zij op scholen zijn is het al zo dat ze de CO₂-meters bespreken.

Collectieve inkoop verkennen de raden op dit moment met Binnenklimaat NL (branchevereniging voor o.a. ventilatie en CO₂-meters). Voor het Rijk is dit een lastige route i.v.m. marktverstoring en aanbestedingsregels. Met Binnenklimaat NL is wel al afgesproken dat ze werken aan een keurmerk en een lijst met betrouwbare partijen zodat scholen zeker kunnen weten dat ze goede CO₂-meters aan schaffen.

U suggereerde verrassingsbezoeken op scholen uit te voeren. Op de dag van de leraar (5 oktober) gaan vele collega's van DGPV mee lopen met een leraar. We vragen hen allemaal te checken of er CO₂-meters hangen op de scholen waar ze komen. Vervolgens geven de collega's bij het team huisvesting aan bij welke school er wel/niet een CO₂-meter hangt. Ruimte-OK/ het callcenter kan met die gegevens de scholen gericht benaderen en zorgen dat zij hierop alsnog actie ondernemen.

Andere opties:

- We vragen (bijv via intranet) aan alle OCW-collega's, die kinderen hebben in de leeftijd van het basisonderwijs en voortgezet onderwijs, om te kijken op de school van hun kinderen of er CO₂-meters hangen.
- We vragen LAKS of ze iets kunnen betekenen om scholen aan te sporen CO₂-meters aan te schaffen. Het LAKS kan helpen in de communicatie naar leerlingen/scholen, maar kan ook fungeren als een "klachtenlijn" bij het ontbreken van CO₂-meters. Het LAKS communiceert met het team huisvesting over de binnengekomen reacties.

Volgen mij kunnen alle
OCW/les 1 school
stellen - kost niets
graag in kaart brengen, ga hier
voor 100k voor uitbreiden

in brief opnemen

graag formele
brief 25m
vaststellen en volgende
week vaststellen

Toch doen, graag
vervolgen hoe we
dit wil aan bijdragen
verder brengen

Dit volkomen
al heel lang
dus lukt wel/niet?

Dit is niet wat
ik vraag. Ik
wil verrassingsbezoeken
en deze ook aanhandigen in
brief

Sympathiek, maar zet geen structuur
zo ook andere dits.

Hoe?

Ik stel het niet
voor niets voor jongas

Wintervoor is niet alleen CO₂ meters.

Datum
16 september 2022

- De afdeling COM maakt een informatieve video waarin u toelichting geeft over een CO₂-meter. Mogelijk kunnen we ook beelden van een eerder werkbezoek benutten toen u een CO₂-meter ging uitdelen op een school. U legt uit waarom deze belangrijk is, waar scholen hulp kunnen vinden voor een juiste aanschaf (ventilatiehulp.nl) en dat er geld beschikbaar is voor de aanschaf ervan. Indien u op werkbezoek gaat kan deze video eenvoudig opgenomen worden als er een team van communicatie met u meegaat.
- We vragen de leraar-ambtenaren om hun netwerk in te zetten om het zo bij veel leraren onder de aandacht te brengen. *Sympathiek*

*Zie aanvullend
Distributieprobleem
ontbreekt*

Uit de brief:

"Middels online communicatie waaronder de websites en digitale nieuwsbrieven van het ministerie van OCW, de PO-Raad, de VO-raad, Ruimte-OK en de VNG zijn scholen hiervan op de hoogte gesteld. Met deze regeling ondersteun ik scholen financieel bij de meest urgente ventilatieproblematiek."

*Niet voldoende,
Zwaai ik vorige
brief geleed.*

Naar aanleiding van bovenstaande passage geeft aan eerder te zijn geïnformeerd over dat Ruimte-OK met te weinig mensen kampt en u heeft gevraagd naar opschaalopties. Ook geeft u aan dat u eerder heeft gevraagd om in het nieuwe jaar een nieuwe aanbesteding op te zetten, om het dit keer wel rechtmatig te doen. In dit kader stelt u de volgende twee vragen bij de passage over openstelling van de Maatwerkregeling ventilatie in scholen.

1. U vraagt of er in de brief ook nog iets gezegd moet worden over de krapte in de markt en impact op het aantal bezoeken.
2. U vraagt of de nieuwe aanbesteding op tijd gestart en afgerond kan worden.

Context: Het klopt dat eerder is aangegeven dat Ruimte-OK gezien de arbeidsmarkt moeite had met het vinden van het juiste personeel. Ruimte-OK heeft inmiddels enorm ingezet op werving van geschikt personeel, en dit ook gevonden. Zij kunnen daarmee voldoen aan 1000 dagbezoeken (totaal in de periode van 3 feb 2022) tot het eind van 2022. Die 1000 dagbezoeken zijn nog conform de huidige schatting van wat nodig is aan capaciteit over 2022. Kortom; er is niet langer een capaciteitsprobleem. De 'achterstand' van het voorjaar (als gevolg van dat Ruimte-OK vanuit het niets moest opschalen en de benodigde experts moeilijk direct gevonden konden worden en/ of niet direct beschikbaar waren), wordt momenteel ingelopen.

Dank

In theorie zou zich een piekbelasting van het aantal aanvragen kunnen voordoen, in relatie met bijv. een Coronagolf. In dit geval worden nog steeds 1000 aanvragen in totaal verwacht, maar is het urgent die grotendeels tegelijkertijd uit te voeren. Als uw wens is daarop te anticiperen, dan kunt u ervoor kiezen extra personeel te laten aannemen door Ruimte-OK. Om die direct te kunnen inzetten bij piekbelasting moeten zij reeds onder contract staan, en uitbetaald worden, ook als de piekbelasting zich niet voordoet. Dit is niet doelmatig, maar u dekt hier wel

*Ik verwacht dat
leedren hier op
verbaad is*

Datum
16 september 2022

het risico op piekbelasting mee af. Indien u hiervoor wenst te kiezen, zal u een beslisnota hierover worden nagezonden met de meerkosten. Het huidige contract met Ruimte-OK omvat €2,2 mln. euro. Met het inhuren van extra personeel door Ruimte-OK in 2022, blijft u binnen de reeds gecommuniceerde onrechtmatigheid van €2,7 mln. voor de hulpteams ventilatie van Ruimte-OK.

Ik wil af van de onrechtmatigheid van Ruimte-OK. Het is niet de bedoeling dat Ruimte-OK hiervoor nodig is.

Antwoord vraag 1: Gezien bovenstaande, kan worden ingevoegd in de brief dat we voor 2022 een vraag naar 1000 dagbezoeken verwachten. Ruimte-OK heeft in de opschalingsfase in het voorjaar 350 dagbezoeken kunnen uitvoeren. In het najaar is er genoeg capaciteit om aan de resterende verwachte vraag te voldoen. Met de huidige vraag (721 aanvragen waarvan 350 uitgevoerd) liggen de aanvragen in de lijn der verwachting.

Niet als er een piek volgt toch? Als zijn we maximaal werkloos.

Antwoord vraag 2: Het huidige contract met Ruimte-OK loopt tot en met juli 2023. De maatwerkregeling ventilatie loopt tot en met 31 maart 2023. Omdat de dagbezoeken verplicht zijn voor de vangnetsubsidie in deze regeling, is het contract met Ruimte-OK verlengd zodat de benodigde uitvoer van de dagbezoeken geborgd is. De omvang van het contract (2,2 mln.) is niet veranderd, omdat Ruimte-OK in de aanvullende periode geen meerkosten verwacht. Omdat het contract dus nog doorloopt, er geen capaciteitsproblemen meer zijn, en de omvang van de benodigde middelen (en daarmee de onrechtmatigheid) niet stijgt, is er nu geen noodzaak om een nieuwe aanbesteding te starten. We starten de nieuwe aanbesteding voor de periode ná juli 2023 tijdig, zodat er ook na juli 2023 voldoende capaciteit beschikbaar is.

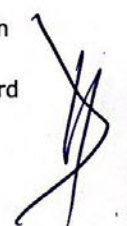
Is dat tegengesteld aan mijn eerdere verzoek om de besteden per 1-01? Dan hebben we wel een probleem.

Uit de brief:

"De hulpteams van Ruimte-OK hebben inmiddels al 393 scholen bezocht en van advies voorzien na een dagbezoek op locatie."

Geen noodzaak? Ik heb er om verzoekt, (na jullie suggestie).

U geeft aan te willen weten wat de uitkomst en de opvolging is van de dagbezoeken. Ruimte-OK houdt in periodieke verslagen bij welke hulp zij hebben geboden aan de scholen. De hulp is uiteenlopend. Dit kan zijn advies over bestaande ventilatiemiddelen, waardoor de ventilatie in de school geoptimaliseerd wordt. Het kan ook zijn dat Ruimte-OK de school adviseert deelname aan de maatwerkregeling (samen met de gemeente) te onderzoeken. Op 8 juli jl. rapporteerde Ruimte-OK dat ruim de helft van de scholen geholpen was met eerstelijnsmaatregelen. Ruim 30 % van de bezochte scholen werd geadviseerd deelname aan de maatwerkregeling te onderzoeken.

Zoals hieronder toegevoegd aan de kamerbrief:

"De uitkomsten van de dagbezoeken variëren. Enerzijds zijn er scholen die van de hulpteams laagdrempelige instructies krijgen die leiden tot een optimalisatie van de ventilatie. Anderzijds zijn er scholen waaraan wordt geadviseerd om deelname aan de Maatwerkregeling te onderzoeken. Alle scholen die een bezoek hebben gehad van de hulpteams geven aan dat ze op basis van het advies verder kunnen

met hun ventilatieaanpak. Tot nu toe is ruim de helft van scholen geholpen met eerstelijnsmaatregelen en ruim 30 % van de bezochte scholen werd geadviseerd deelname aan de Maatwerkregeling te onderzoeken.

*Uw Toevraag! Hoeveel daarvan
attn. Nih Proces?*

Uit de brief:

Er zijn daarbij 2.922 handreikingen en kennisdocumenten gedownload. De helpdesk is in die periode 499 keer geraadpleegd.

U geeft aan te willen laten zien dat de scholen die urgente problemen hebben met hun ventilatie, inmiddels aanspraak hebben gemaakt op de SUIVIS-regeling of de Maatwerkregeling. U wil graag aangeven dat het gros van de scholen die urgent hulp nodig had, inmiddels hulp zoeken.

- Ruimte-OK heeft vastgesteld dat bij de aanvang van de SUIVIS-regeling 27% (27% van 9331 schoolgebouwen) van de schoolgebouwen urgent hulp nodig heeft. Bij aanvang van de Maatwerkregeling was hier nog 16% van over.
- Het is de vraag in hoeverre het percentage schoolgebouwen dat urgent hulp nodig heeft 16% dezelfde scholen zijn als die de hulp van Ruimte-OK inschakelen (dagbezoek aanvragen, document downloaden, helpdesk, etc). We kunnen dus niet vaststellen dat de scholen die urgent hulp nodig hebben allemaal geholpen zijn door de informatie en hulp van Ruimte-OK

r

Bovenstaande is niet toegevoegd aan de brief.

*→ graag Toevraag. want die
Contact met Nih. Ik lees geen
argument waarom je het niet zou doen?*

Uit de brief: "warmtestapeling"

U geeft aan in 1 zin te willen lezen wat warmtestapeling is. Warmtestapeling betekent dat de warmte die het gebouw inkomt, of ontstaat, niet goed afgevoerd kan worden.

↳ Snappari-)

De volgende zin is toegevoegd aan de kamerbrief:
"Dit betekent dat de warmte die het gebouw in komt niet goed afgevoerd kan worden."

Uit de brief: "Maatwerkregeling"

Uw vraag is of de animo voor de maatwerkregeling toegevoegd kan worden aan de kamerbrief.

De scholen konden per 22 augustus een meting aanvragen. Deze meting is nodig voor de vangnet regeling. De aantallen zijn inmiddels als volgt:

- Ruimte-OK: 42 metingen in uitvoering voor het vangnet. Deze meting is een voorwaarde voor de aanvraag voor het vangnet bij DUS-I (meting duurt 2 weken);
- Inmiddels 5 urgentieverklaringen verstrekt door Ruimte OK;
- 10 aanvragen binnen voor basis regeling, waarvoor geen urgentieverklaring nodig is.

De aantallen zijn verwerkt in de kamerbrief met de volgende zin:

"Nu de zomervakantie ten einde is, verwacht ik een toename van het aantal aanvragen. Inmiddels zijn er 10 aanvragen binnen voor de basisregeling. Daarnaast lopen er al 42 metingen. De tweeweekse metingen zijn noodzakelijk voor de aanvraag van de vangnetregeling en worden uitgevoerd door Ruimte-OK. Tot slot heeft Ruimte-OK 5 urgentieverklaringen verstrekt. Aanvragen voor de Maatwerkregeling kunnen worden ingediend via de website van de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I). De subsidie is aan te vragen via: www.dus-i.nl/subsidies/ventilatie-op-scholen. Hulp bij de aanvraag van de Maatwerkregeling is te vinden via www.ventilatiehulp.nl. Ook biedt Ruimte-OK scholen hulp en advies bij de aanvraag voor de regeling tijdens de dagbezoeken."

Dank

Uit de brief: 73 % van de scholen.

U vraagt in hoeverre het percentage van 73% respons klopt.

het aantal respondenten is 73% procent van de scholen. En het percentage uit de kamerbrief klopt dus. Dat zijn in totaal 6.331 scholen. De percentages in de kamerbrief zijn veranderd in aantallen met de volgende zin:

"Alle scholen in het land zijn benaderd voor dit onderzoek en dit leverde een respons van 6.331 scholen op."

Trop! S

Uit de brief: aanmelden deelnemende scholen

U wil graag duidelijkheid voor scholen rondom de aanmelding voor de pilot.

- In samenspraak met Ruimte-OK is afgesproken dat zij op hun website een "button" plaatsen voor aanmelding. Ruimte-OK kan dit binnen 2 dagen op de site plaatsen. Dit gaan we dus regelen. De site is: www.ventilatiehulp.nl
- Ook staat Ruimte-OK positief tegenover het plaatsen van informatie over pilot. Bijvoorbeeld: de voorwaarden om mee te doen, het doel van de pilot, etc. Uiteindelijk zijn het de onderzoekers die beslissen welke scholen wel/niet geschikt zijn om mee te doen.

Van wachte we
eloc op.

Daar hebben we niks aan. zeg gauw dit doen?

Bovenstaande is als volgt opgenomen in de kamerbrief:

"Ik ondersteun een zo breed mogelijk onderzoek. De scholen die geïnteresseerd zijn in deelname aan de pilot kunnen zich aanmelden via de website: www.ventilatiehulp.nl. Hier worden ook de voorwaarden vermeld waaraan deelnemende scholen moeten voldoen. Ik nodig scholen en/of schoolbesturen uit na te denken over een eventuele deelname."

Uit de brief: "Luchtreinigers"

Dank voor de uitleg, maar mijn verzoek is
duidelijk: Ik wil ook ocv ondersteuning en
aansluiting bij die andere projecten en
richtte aandacht bij scholen om iets daar
Bij aan te kunnen haken.

Datum
16 september 2022

U geeft aan dat u er vanuit ging dat wij als OCW ook aansluiting zouden zoeken bij de pakweg 50 NL scholen die Blocken in z'n (andere?) onderzoek heeft zitten. Dat was eerder ook uw wens, dat we op een of andere manier aansluiting zoeken en in deze brief kunnen zetten: '...we hebben daarom aansluiting gezocht bij en hulp geboden aan de lopende onderzoeken bij scholen. Daarnaast breiden we de onderzoeken uit, zowel met de pilot Staphorst als ook met 20 extra scholen'. Dit kunnen we alleen zeggen als we daadwerkelijk aansluiting vinden bij die onderzoeken. Maar dat vind ik wel belangrijk.

Antwoord: Er lopen momenteel in Nederland minstens twee andere projecten waarin luchtreiniging een rol speelt en waar de TU Eindhoven bij betrokken is. Die twee projecten lopen echter over veel langere termijn (respectievelijk 3 en 4 jaar). De TU Eindhoven wil graag een aanvulling op de bestaande onderzoeken. OCW heeft sneller resultaten nodig om sneller conclusies te kunnen trekken. Daarvoor zijn snelle en nauwkeurige resultaten nodig (beschikbaar in eerste tranche eind december 2022 - begin januari 2023, in tweede tranche mei 2023).

Het onderzoek in Staphorst met uitbreiding naar andere scholen is uniek en heeft geen overlap met de andere twee projecten, maar is wel aanvullend. Daarnaast is het zo dat dezelfde hoogleraar betrokken is bij beide onderzoeken:

1. Staphorst zal de eerste gemeente zijn waar in het kader van een grondig onderzoeksproject **alle** basisscholen worden betrokken.
2. In tegenstelling tot sommige andere projecten worden in Staphorst - door de grote schaal - in de vele scholen ook in het bijzonder de belangrijke parameters reinigingsfrequentie (capaciteit) en locatie van de luchtreinigers in het lokaal getest.
3. Om te werken met speekseltesten wordt het project uitgebreid naar een groot aantal scholen in Amsterdam. Dit soort testen is een belangrijk virologisch/epidemiologisch deel van het project, dat ook niet in andere projecten ondergebracht is.
4. Bij het onderzoek hoort ook een kosten-baten-analyse rekening houdend met de grote energiebesparing door basisventilatie + aanvullende luchtreiniging ipv enkel ventilatie, inclusief terugverdiend tijd en kosten per leerling per jaar. Dit doen we voor al de betrokken scholen in Staphorst en Amsterdam.

OCW steunt dus de pilot in Staphorst, dat zoals de TU Eindhoven wenst aanvullend is op de al lopende onderzoeken, maar OCW sluit niet expliciet aan bij de lopende onderzoeken. Belangrijkste argument daarvoor is dat de looptijd 3 a 4 jaar is terwijl we beogen op korte termijn resultaten te genereren om scholen daarna ook handvatten te kunnen geven over de inzet van luchtreiniging.